

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal
postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
13 juni 2005

Ons kenmerk
PO/KO/2005/26615

Onderwerp
Groepsgrootte en personele inzet in het
basisonderwijs

Woensdag 15 juni 2005 spreek ik met de Kamer over het Onderwijsverslag 2003/2004. Nu uit de agendering blijkt dat de Kamer ook het rapport Groepsgrootte 2004 van de onderwijsinspectie aan de orde wil stellen, hecht ik eraan voorafgaand aan het debat aan te geven wat mijn reactie op deze rapportage is.

Zoals in het AO over de eindrapportage van het "Groot project Groepsgrootte en Kwaliteit" in september 2004 is afgesproken, zal de Kamer de komende jaren via het Onderwijsverslag en het departementaal jaarverslag over de ontwikkeling van de groepsgrootte worden geïnformeerd. Paragraaf 7.2.3. van het Onderwijsverslag 2003/2004 voorziet hierin. De inspectie baseert de hier gepresenteerde gegevens op het rapport Groepsgrootte 2004, het rapport dat door de Kamer is geagendeerd.

De belangrijkste bevindingen uit het rapport zijn

- dat de gemiddelde groepsgrootte in de onderbouw van het basisonderwijs een daling laat zien van 26,3 leerlingen per 1 mei 1995 naar 23,4 leerlingen per 1 mei 2004
- dat de groepsgrootte in de onderbouw ten opzichte van het voorgaande jaar licht is gestegen
- dat bij de besteding van de gelden voor groepsgrootteverkleining scholen ervoor kiezen de extra formatie in te zetten voor meer (vak)leraren in de onderbouw, voor coördinatiefuncties en- verhoudingsgewijs minder vaak- voor meer handen in de klas
- dat sinds afschaffing van de oormerking van de extra formatie voor de onderbouw ruim 70 % van de scholen aangeeft ook extra functionarissen voor de bovenbouw in te zetten.

In reactie hierop wil ik allereerst vaststellen dat de gemiddelde groeps grootte in het basisonderwijs zich handhaaft op het niveau dat in 2003 is bereikt. De lichte toename van de gemiddelde groeps grootte in de onderbouw lijkt verklaard te kunnen worden uit de beëindiging van de oormerking van de extra formatie voor de onderbouw.

Scholen hebben de mogelijkheid eigen keuzes te maken bij het besteden van de extra formatie. Dit past bij uitstek bij het vergroten van de autonomie van instellingen. De inspectie signaleert dat scholen de extra formatie vooral inzetten voor coördinatiefuncties (intern begeleider, onderbouwcoördinator) en meer (vak)leraren in de onderbouw. Scholen kiezen minder vaak voor de mogelijkheid van “meer handen in de klas”, dat wil zeggen, de inzet van onderwijs- of klassenassistenten, lio's, zij-instromers of een extra leerkracht *naast* de groepsleraar. De inspectie beschouwt dit als een zorgelijke ontwikkeling. De inspectie stelt dat wanneer de mogelijkheden van kleinere groepen of “meer handen in de klas” onvoldoende benut worden, er nauwelijks effecten op de prestaties van leerlingen te verwachten vallen.

Uit de inspectiegegevens kan worden opgemaakt dat – over de jaren heen genomen – hier een vrij stabiel beeld blijkt (Tabel 1 Rapport Groeps grootte). Gemiddeld is er over de jaren 2001 -2004 geen neerwaartse trend ten aanzien van de inzet “meer handen in de klas”. Wel is er van jaar tot jaar sprake van lichte schommelingen in het beeld. Het is derhalve te vroeg om te spreken van een trend.

Ik acht het van belang dat de inspectie de inzet van de formatie nauwlettend blijft volgen en scholen in het kader van stimulerend toezicht een spiegel zal voorhouden. Over de bevindingen van de inspectie zal ik de Kamer, via het Onderwijsverslag 2005, blijven informeren.

Ten slotte zal ik – zoals gemeld in het Onderwijsverslag 2004 - een nader onderzoek laten verrichten naar de effecten van groepsverkleining. De resultaten hiervan komen begin 2006 beschikbaar en wil ik betrekken bij mijn gesprekken met het onderwijs over verdere verbetering van de onderwijskwaliteit.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

(Maria J.A. van der Hoeven)